

Bildande av naturreservatet Örtjärnsskogen i Skinnskatteberges kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Örtjärnsskogen.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård (bilaga 2).

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken, att när föreliggande beslut vunnit laga kraft ska Länsstyrelsens beslut den 11 november 1981 om bildande av naturvårdsområdet Malingsbo-Klotens, dnr 11.126-479-81, upphöra att gälla i den del av området som i detta beslut förklaras som naturreservat. Beslutet, dnr 11.126-479-81, kvarstår i övriga delar.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (t.ex. att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, borra, dämna, nydika, rensa dike, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning),
- 2 avverka, gallra, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada eller bortföra levande eller döda träd och buskar,
- 3 anlägga väg, stig, led, campingplats eller uppställningsplats för fordon, släp, båtar eller andra farkoster,
- 4 framföra motordrivet fordon,
- 5 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen,
- 6 anordna upplag,

- 7 uppföra ny byggnad eller annan anläggning (t.ex. vindkraftverk, jakttorn, mast, hamn, brygga, bro, spång, mark- eller luftledning, stängsel eller annan hägnad),
- 8 utfodra vilt och sätta upp saltsten,
- 9 införa för området nya växt- eller djurarter.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

- 1 utmärkning av reservatets gränser i terrängen samt utplacering av informationstavlor,
- 2 Utföra följande åtgärder i naturvårdssyfte:
 - fällning av träd, röjning, utglesning, ring-/randbarkning eller på annat sätt skada eller döda träd för att tillskapa död ved, gynna andra träd eller skyddsvärda arter
 - naturvårdsbränning,
- 3 uppförande och underhåll av anordningar och anläggningar för allmänhetens friluftsliv såsom vandringsleder, vindskydd, etc.,
- 4 dokumentation och uppföljande undersökningar av markförhållanden, flora och fauna

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 gräva, hacka, rista, måla eller på annat sätt skada jordytan eller fasta naturföremål såsom berghällar och block,
- 2 framföra motordrivet fordon,
- 3 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, samt skada vegetation eller naturföremål i övrigt t.ex. genom att samla ved eller att insamla örter, gräs, mossor, svampar eller lavar, med undantag för bär och matsvamp för husbehov,
- 4 insamla insekter eller andra ryggradslösa djur,
- 5 anbringa tavla, skylt, affisch eller permanent snitsla spår.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för

- 1 förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som har stöd av B-föreskrifterna och preciseras av vid var tid fastställd skötselplan,
- 2 att markägaren fortsatt vidmakthåller och nyttjar huggarkojan på Örtjärnskullen. Igenväxningsvegetationen och fallna träd i direkt anslutning (max 10 meter) till kojan får röjas bort,
- 3 jakträttsinnehavaren att bedriva jakt inom ramen för jaktlagstiftningen samt framföra mindre motordrivet fordon i terrängen för uttransport av fällt klövvilt förutsatt att detta kan ske utan bestående körsador,

- 4 skötsel och underhåll av befintlig skogsbilväg med tillhörande vändplan (se bilaga 1) och till detta hörande vägområde samt framförande av motorfordon på anläggningen,
- 5 att förvaltaren, kommunen eller den som arbetar på uppdrag av dessa utför skötsel och underhåll av bruksleden i enlighet med fastställd skötselplan. Skötseln får inte medföra skada, eller på annat sätt påverka, mark eller vegetation utanför de av stigarna redan ianspråktaga ytorna,
- 6 vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena i området. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens skriftliga godkännande,
- 7 nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behovet av områden för friluftslivet,
- bevara ett område där skogens egen dynamik och naturliga störningsprocesser får styra naturens utveckling,
- bevara och utveckla naturvärden förknippade med äldre naturskogsartade barrskogsmiljöer samt de naturliga successioner som följer dessa,
- gynna de skogslevande arter som är beroende av gamla träd, stora mängder död ved och av människan opåverkade skogsmiljöer,
- bevara ett vilt, vackert och spännande naturområde som tillsammans med omgivande skogar och vatten utgör ett attraktivt och värdefullt rekreationsområde där människor kan se och uppleva en förhållandevis ostörd och ursprunglig natur.

Syftet ska nås genom att:

- det införs föreskrifter som säkerställer att intern beståndsdynamik, naturliga störningsprocesser och arternas egen förmåga att kolonisera, överleva och sprida sig i området får styra naturens utveckling,
- områdets naturmiljöer i allt väsentligt får utvecklas fritt, dvs. utan mänsklig påverkan,
- enstaka nyckelelement och miljöer gynnas aktivt genom extensiva skötselåtgärder,
- vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens tillträde och möjlighet att se, uppleva och röra sig i området.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Örtjärnsskogen
NVR-id	2047400
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Skinnskatteberg
Lägesbeskrivning	ca 10 km norr om Skinnskatteberg
Koordinat	536360 6643500 (Sweref 99 TM)
Fastigheter	Del av Främshytan 1:1, 2:2 och 2:3
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	ca 110 ha, varav produktiv skogsmark 109 ha

Beskrivning av området

Naturreservatet breder ut sig i nord-sydlig riktning öster om sjön Örtjärn. Området är kuperat och karaktäriseras av de distinkta höjdlägena och sluttningsmarkerna som här och var är branta. Runt bergsområdena växer halvslutna, svagt skiktade skogar som innehåller en stor andel tall medan lägre liggande områden i större utsträckning domineras av slutna granskogar. Karakteristiskt för området är de vildvuxna olikåldriga bestånden med få eller inga spår efter sentida skogsbruk. Tillgången på lågor och annan död ved är överlag god och på flera plaster ovanligt rik. Många mossöverväxta stammar visar att bildningen av död ved pågått länge. Särskilt värdefulla inslag är de bitvis gamla och lövrika bestånden i branterna utmed Örtjärn, fuktiga lövrika biotoper i små dalgångar, barrsumpskogen öster om Abborrtjärnen och den större dalsänkan vid Örtjärns sydspets. På flera platser återfinns också områden med för uttorkningskänsliga arter gynnsamma fuktighetsförhållanden där bl.a. trind spretmossa förekommer. Andra karaktärsarter för området är gräddticka, vedtrappmossa, blå säckmossa, garnlav, knärot, talticka, tjäder och tretåig hackspett.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Området hyser stora arealer naturvårdsintressant skog. Skogarna är gamla, till stora delar olikåldriga och saknar i många delar spår efter sentida skogsbruksåtgärder. Tillgången på lågor och annan död ved är överlag god och på flera platser ovanligt rik. Skogsbeståndens egenskaper och höga naturvårskvalitéer bekräftas av den stora mångfalden av arter, varav ett flertal är naturvårdsintressanta och upptagna på den nationella rödlistan över skyddsvärda arter.

De biologiska värdena ligger till grund för att frågan om naturreservatsbildning väckts och är starkt knuten till den äldre skogen, de ostörda miljöförhållandena och de naturliga successionerna. Områdets biologiska mångfald och de prioriterade bevarandevärdena skulle påverkas negativt, och därmed hotas, om det genomfördes skogsbruksåtgärder eller vidtogs andra åtgärder i området som påverkade skogen, vegetationen eller på annat sätt förändrade miljöförhållandena i området på ett sätt som inte överensstämmer med naturtypernas naturliga utveckling.

Området hyser höga värden kopplade till friluftslivet. Bruksleden går igenom området och oavsett om man följer leden eller vandrar fritt i skogen erbjuds besökaren fantastiska naturupplevelser. Även det omgivande landskapet är förhållandevis oexploaterat vilket gör området, tyst, ostört och skänker det en vildmarkskänsla. Friluftslivsvärdena är i stor utsträckning kopplade till känslan av orördhet och vildmark och är beroende av den uppväxta skogen samt frånvaron av skogsbruk och andra typer av exploaterande verksamheter som tar skog och/eller mark i anspråk.

Området är beläget i den skogliga värdetrakten ”Malingsbo”, som är utpekad i *Strategi för formellt skydd av skog i Västmanlands län* (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen 2006). Områdets läge, inom värdetrakten, stärker bevarandevärdet och bevarandeintressena.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv, om vilka Sveriges riksdag beslutat.

Riksintresse

Området är beläget i riksintresseområde för friluftsliv, ”U 1. Malingsbo-Klotenområdet”. Riksintresseområdet har i första hand tillkommit i syfte att bevara områdets friluftslivsvärden, samt för att underlätta allmänhetens vistelse i området. Naturreservatsbildningen främjar de värden som riksintresset avser att värna.

Motiv till skyddsformen naturreservat

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Länsstyrelsen har bedömt att det är ett angeläget allmänt intresse att området långsiktigt bevaras och skyddas, med dess arter och livsmiljöer.

Allmänintresset stärks av att området utgör ett attraktivt friluftslivsområde.

Intresseprövning

Bildandet av naturreservatet är en del av genomförandet av den nationella miljöpolitiken, EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Lagstiftningen medger möjlighet att tillvarata angelägna allmänna naturvårdsintressen, bl.a. genom naturreservatsbildning.

Att bevara det här berörda området, med ingående arter och miljöer, utgör ett angeläget allmänt intresse som motiverar en inskränkning i den enskildes förfoganderätt. Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

De föreskrifter som omfattas av kravet på konsekvensutredning har bedömts få så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att Länsstyrelsen, i enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredningar vid regelgivning, bedömt att det saknats skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet / vattenområdet, och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden uppmärksammades 2013 i samband med att området naturvärdesinventerades. I samband med detta inleddes en diskussion och förhandling med berörda markägare. Dialogen med markägarna har sedermera resulterat i att överenskommelser om intrångsersättning respektive köp träffats med berörda markägare. Marker som förvärvats av Sveaskog Förvaltnings AB håller på att fastighetsbildas.

Samråd

Samråd har enligt 25, 25 a resp. 25 b §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. genomförts med Skinnskattebergs kommun, Skogsstyrelsen respektive Sveriges geologiska undersökning, samt enligt 26 § nämnda förordning med Naturvårdsverket.

Remiss

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har, enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslaget till beslut om bildande av naturreservatet Örtjärnsskogen. Förslaget till beslut har därutöver sänts på remiss till ett flertal berörda myndigheter och organisationer.

Skinnskattebergs kommun, Jägareförbundet, SGU och Skogsstyrelsen har inkommit med svar eller meddelat att de avstår ifrån att yttra sig. Inkomna synpunkter har varit av positiv karaktär och har inte innehållit några förslag till justeringar eller förändringar av förslaget.

Upplysningar

Förvaltning av reservatet

Länsstyrelsen förvaltar naturreservatet.

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 4-6§ miljöbalken.

Riksintresse

Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ska områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Kungörelse

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 3.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd. C, vilka gäller omedelbart.

I detta ärende, där landshövding Minoo Akhtarzand beslutat har naturvårdshandläggare Mårten Berglind varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även naturvårdsdirektör Johan Wretenberg, jurist Louise Klofelt samt antikvarie Anna Onsten-Molander deltagit.

7w
201
Lu
ADM

Minoo Akhtarzand

Mårten Berglind

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
- 2.1 Skötselplanekarta
3. Beslut om kungörelsedelgivning
4. Hur man överklagar (formulär nr.11)

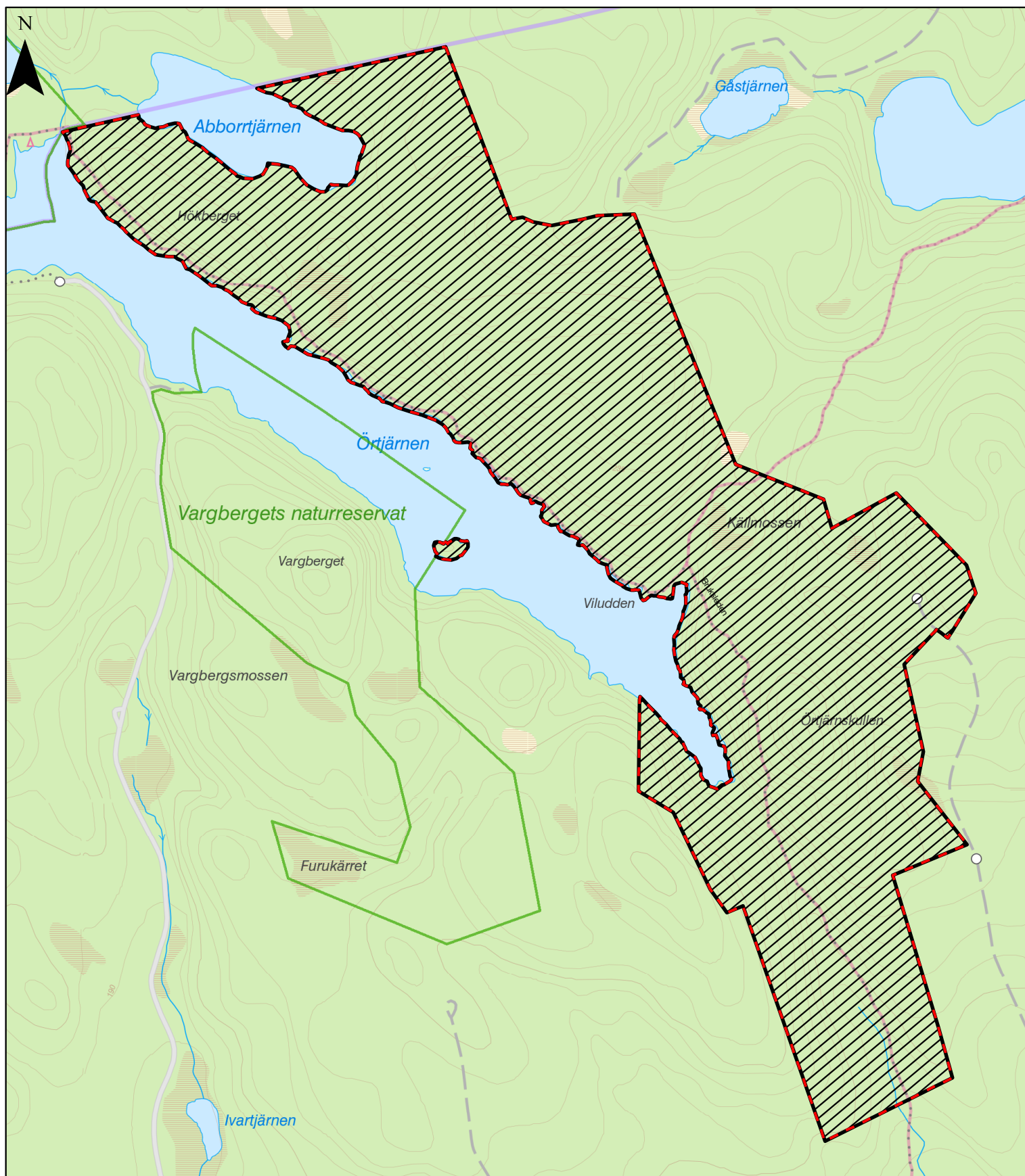

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Beslutskarta

Bilaga 1

Tillhörande Länsstyrelsens
beslut om bildande
av naturreservatet Örtjärnsskogen.
Dnr 511-2690-13, 2017-12-18

 Naturreservatet Örtjärnsskogen

1:10 000

0 100 200 400 Meters

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Skötselplan för naturreservatet Örtjärnsskogen i Skinnskattebergs kommun

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL	2
1. Syftet med naturreservatet	2
2. Uppgifter om naturreservatet	2
3. Beskrivning av området	3
3.1 Topografi och läge	3
3.2 Geologi och hydrologi	3
3.3 Mark- och vattenanvändning	4
3.4 Biologiska bevarandevärden	4
Skötselområde 1: Barrskog och myr, 100 ha.	8
Skötselområde 2: Talldominerad skog, 7 ha.	8
Skötselområde 3: Ungskog-utvecklingsmark, 3 ha.	8
3.5 Intressen för friluftsliv	8
PLANDEL	9
4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	9
Skötselområde 1: Barrskog och myr, 100 ha.	9
Skötselområde 2: Talldominerad skog, 7 ha.	9
Skötselområde 3: Ungskog-utvecklingsmark, 3 ha.	10
Friluftsliv	10
5. Uppföljning och tillsyn	10
5.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
5.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5.3 Tillsyn	10
6. Kostnader och finansiering	11
7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	11
8. Referenser	11
Övriga Källor	11
Bilagor	11

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behovet av områden för friluftslivet,
- bevara ett område där skogens egen dynamik och naturliga störningsprocesser får styra naturens utveckling,
- bevara och utveckla naturvärden förknippade med äldre naturskogsartade barrskogsmiljöer samt de naturliga successioner som följer dessa,
- gynna de skogslevande arter som är beroende av gamla träd, stora mängder död ved och av människan opåverkade skogsmiljöer,
- bevara ett vilt, vackert och spännande naturområde som tillsammans med omgivande skogar och vatten utgör ett attraktivt och värdefullt rekreatiomsområde där människor kan se och uppleva en förhållandevis ostörd och ursprunglig natur.

Syftet ska nås genom att:

- det införs föreskrifter som säkerställer att intern beståndsdynamik, naturliga störningsprocesser och arternas egen förmåga att kolonisera, överleva och sprida sig i området får styra naturens utveckling,
- områdets naturmiljöer i allt väsentligt får utvecklas fritt, dvs. utan mänsklig påverkan,
- enstaka nyckelelement och miljöer gynnas aktivt genom extensiva skötselåtgärder,
- vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens tillträde och möjlighet att se, uppleva och röra sig i området.

2. Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Örtjärnsskogen
NVR-id	2047400
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Skinnskatteberg
Lägesbeskrivning	ca 10 km norr om Skinnskatteberg
Koordinat	536360 6643500 (Sweref 99 TM)
Fastigheter	Del av Främshyttan 1:1, 2:2 och 2:3
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	ca 110 ha, varav produktiv skogsmark 109 ha
Markslag	Produktiv skogsmark 109 ha
	Skogliga impediment 0,5 ha
	Våtmarker 0,5 ha

Naturtyper (enligt KNAS)	Tallskog	8 ha
	Granskog	61 ha
	Barrblandskog	25 ha
	Lövmik barrskog	8 ha
	Ungskog	6 ha
	Övriga	2 ha

3. Beskrivning av området

Reservatet omfattar barrskogsområden i kuperad terräng öster om Örtjärnen och söder om Örtjärnskullen. Friska gran- och barrblandskogar i sluttningsskogar dominerar, men även torrare tallbestånd runt områdets bergshöjder samt fuktig, delvis försumpad granskog i områdets dalsänkor är måttligt utbredda beståndstyper. Lövmika bestånd i vissa branter och ytor med örtgranskog bidrar till områdets naturvärden. Lång tid utan nämnvärd skogsbrukspåverkan i huvuddelen av området har satt sin prägel på skogarna som utvecklat tydliga naturskogsdrag. I delar av området har ett större avdöende av äldre gran skett i sen tid vilket präglar dessa områden. Ett stort antal ovanliga skogsarter med olika miljökrav är kända från området, däribland en rad skyddsvärda arter knutna till kullfallna trädstammar i olika nedbrytningsstadier. Utöver flera sumpskogsstråk ingår ett par mindre våtmarker med karaktär av fattigkärr och tallmossar, samt en källpåverkad mindre myr.

3.1 Topografi och läge

Naturreseptatet återfinns i skogslandskapet cirka 11 kilometer norr om Skinnskattebergs tätort, strax norr om byn Främshyttan. Naturreseptatets norra gräns tangerar länsgränsen till Dalarna och Smedjebackens kommun. Området och dess omgivningar är kuperade och hela området är beläget ovanför högsta kustlinjen. Områdets högst belägna punkt, toppen av Örtjärnskullen, ligger cirka 270 meter över havet medan den lägsta punkten, som återfinns cirka 700 meter längre söderut, ligger drygt 80 meter lägre (187 m.ö.h).

3.2 Geologi och hydrologi

Området är beläget strax ovanför högsta kustlinjen, dvs. det har inte legat under vatten efter den senaste istiden. Hela området är således osvallat och saknar postglaciala avlagringar. I terrängen märks detta främst genom att höjdlägen och sluttningar är branta och inte i någon större utsträckning utgörs av storblockiga moräner och blottlagda hållmarker, vilket annars är vanligt i länet. Moränerna i området är bitvis tunna och osammanhängande vilket gör att berggrunden här och var går i dagen. Berggrunden utgörs av granodiorit och metabasit. Granodiorit är en sur intrusivbergart vars yttre egenskaper påminner om granit medan metabasit är en basisk bergart som bildats genom omvandling av diabas, hyperit och basalt. Metabasiten utbredning är begränsad till Örtjärnskullen och bergets närmaste omgivningar.

Naturreseptatet gränsar till två stycken sjöar, Örtjärn och Aborrtjärnen. Inom reservatet finns enstaka mindre bäckdrag. Dessa vattendrag är inte vattenförande året om men behåller till stor del sin fuktiga prägel under samtliga årstider.

3.3 Mark- och vattenanvändning

Historisk markanvändning

Historiskt har skogen i området tillhört byn Främshyttan. Markerna i byn har genom historien ägts av bönder, bergsmän, brukspatroner och riddare. Äldre kartmaterial ger inte någon mer detaljerad information om hur markerna använts mer än att de betecknades som skogsmarker eller utmarker och varit skogsklädda. Säkerligen försåg skogsråvaran byn med material till byggnader, stängsel, etc. och kanske betade djuren på skogen under sommarhalvåret. Skogsråvaran i trakten användes också under lång tid till att framställa träkol.

Nuvarande mark- och vattenanvändning

De gamla bruksmarkerna ägs i dag av staten medan de marker som genom tiderna förblivit enskilda ägs av ägaren till gården i Främshyttan. Under de decennier som föregått reservatsbildningen har markerna inom reservatsområdet brukats extensivt. Med undantag av enstaka mindre skogstrakt där mer omfattande skogsbruksåtgärder vidtagits har i princip inga åtgärder vidtagits. Detta har lett till att skogen idag är gammal och att det i de flesta områden saknas spår av sentida skogsbruksåtgärder.

3.4 Biologiska bevarandevärden

Ett kuperat naturområde med en karakteristisk skogstypszonering från bergshöjder till sänkor där friska gran- och barrblandskogar dominerar. Sammanhängande större arealer av äldre barrskog med låg påverkansgrad är numera ovanligt i regionen. Huvuddelen av områdets skogsbiotoper har eller är på väg att utveckla karaktärsdrag som kännetecknar orörda gammelskogar. Karakteristiskt är slutna bestånd med många trädgenerationer i flera skikt där döda stående och liggande träd finns i såväl spridda förekomster som i täta ansamlingar. Närmare 170 noteringar av ett 40-tal naturvärdesintressanta arter, däribland 12 rödlistade, som hittills är kända kan vittna om reservatets höga naturvärden från flera aspekter. Majoriteten av de krävande arterna är knutna till kullfallna murkna trädstammar eller växer på marken i fuktiga kontinuitetsskogar, medan ett antal arter hittats på gamla löv- och barrträd. Flera artnoteringar har gjorts i sluttningar och branter med lodytor och blockanhopningar där inslaget av asp och andra lövträd, samt gamla trögväxande barrträd berikar trädskiktet. I de gran- och blandsumpskogar som breder ut sig i områdets dalsänkor och i låglänta marker norrut har ett flertal ovanliga uttorkningskänsliga arter med svag spridningsförmåga sin huvudsakliga förekomst. Äldre tallbestånd på svagare marker i höjdlägen, som i dagsläget hyser ett fåtal krävande arter, har mycket höga potentiella naturvärden då de i ett mer ursprungligt tillstånd har en rad sällsynta skyddskrävande arter knutna till sig. Även skogsbevuxen myr, källpåverkade kärr och örtrika markavsnitt påverkade av rörligt markvatten bidrar till områdets variation av vegetationstyper och dess artrikedom, men har arealmässigt en något underordnad betydelse.

Vegetation, flora och fauna

Områdets topografi, med en bitvis hög kuperingsgrad och varierande markförhållanden, har bidragit till en tämligen omväxlande natur med ett intressant spektrum av vegetationstyper där olika barrskogsbiotoper dominerar. Mest utbredda är äldre gran- och barrblandskogar på friska marker som täcks av blåbärsris eller på mossrika marker med mycket glesa fältskikt. I sänkor och lägre

liggande delar vidtar fuktiga delvis försumpade grandominerade bestånd. Inslaget av björk, asp och andra lövträd är överlag sparsamt, men tättnar i vissa sluttningar, sänkor och runt våtmarker.

Buskskiktet, bestående av främst smågranar, är ojämnt fördelat över området med både spridda förekomster och mer täta underbestånd.

På marken växer vanliga skogsmossor som väggmossa, husmossa och flera arter ur gruppen kvastmossor, men här påträffas också en del krävande arter med betydligt färre förekomster i länet såsom stor revmossa, mörk husmossa och vågig sidenmossa. I floran ingår även ett antal mindre vanliga kärlväxter, varav grönpyrola och knärot (bild t.h.) hör till de mest intressanta. I höglänta delar med grundare jordlager finns äldre bestånd med stor andel tall och glesare underskikt. Den lägre vegetationen övergår på flera håll i en torrare typ med inslag av ljung och lingonris, samt marklavar runt förekommande hållmarker. Naturvärdesintressanta arter som hittats i dessa tallmiljöer är talticka på äldre tall, dropptaggsvamp på marken och garnlav på senvuxna granar.

Reservatets barrskogar bär spår av äldre tiders skogsbruk och trots att även något senare huggningar förekommit har stora skogsytor undkommit sentida avverkningar. Den karakteristiska beståndsbilden är olikåldrig något vildvuxen skog där tillgången på kullfallna stammar och annan död ved är överlag god och på flera plaster anmärkningsvärt rik. Skogstillståndet gynnar en rad ovanliga vedberoende arter som ullticka och stjärntagging. I

Fuktig granskog i dalsänkan söder om Örtjärnsudden

områdets skyddsvärda mossflora ingår vedtrappmossa och skogstrappmossa som båda gynnas av kontinuerlig tillgång på lågor i skuggiga miljöer. Ur ovan nämnda artgrupper är vedsäckmossa och gräddticka av särskilt naturvårdsintresse. Båda är kända från få lokaler i länet och har i reservatet hittats på murkna stockar av barrträd, den förstnämnda i fuktig granskog och den senare i barrsumpskog.

Av särskilt intresse är barrskogsbiotoperna som intar områdets bergbranter och brantare sluttningssmarker. Sådana miljöer med inslag av rikare markavsnitt samt trädskikt uppblandade med värdefulla lövträd och gamla trögväxande barrträd återfinns bland annat utmed Örtjärnen och på Örtjärnskullen samt i sluttningarna runt områdets dalsänkor. På asp och rönn har den naturvärdesintressanta arten bårdlav påträffats, medan asphättemossa enbart noterats på asp. Den sällsynta arten

Lövrik granskog i sluttning med många kullfallna trädstammar.

taigagräsmossa för en anonym tillvaro på basen av asp och småblock i en svagt kalkpåverkad sluttning. Något oftare noterad är trind spretmossa som är knuten till branternas skuggiga miljöer. I fuktigare delar finns enstaka förekomster av blå säckmossa och stor måntandsmossa som båda hittas på sluttningssmarker påverkade av rörligt ytligt markvatten eller översilning.

Kuperingen och den delvis dramatiska topografin innebär att reservatsområdet är tämligen fattigt på våtmarker. Förutom några sumpskogsområden förekommer en handfull mindre myrobjekt som i viss mån bidrar till områdets karaktär och biotopvariation. Majoriteten utgörs av fattigkärr där bottenskiktet helt domineras av vitmossor, samt mindre tallmossar. De tydligaste exemplen utgörs av en fattig myr öster om Hökberget och en snarlik våtmark i områdets östra del, båda objekten bär trädskikt med varierande täthet. Centralt belägen i reservatsområdet ligger Källmossen, en myr med både öppna och skogsbevuxna delar som sitt namn till trots upptas av kärrvegetation och barrsumpskog. Denna myr avviker från samtliga ingående våtmarker genom förekomsten av distinkta källflöden och inslaget av intermediär kärrvegetation. I dessa delar har den krävande arten röd skorpionmossa påträffats.

Tabell 1. Kategorier för rödlistade arter (ArtDatabanken 2015): (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad. (EU) är arter utpekade i EU:s fågel- resp. art- och habitatdirektiv. (S) är Skogsstyrelsens signalarter. (§) är fridlysta arter. (MA) är mindre allmänna arter.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
Kärlväxter		
<i>Carex digitata</i>	vispstarr	MA
<i>Lycopodium complanatum</i>	plattlummer	S,§
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol	§
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT,S
<i>Pyrola chlorantha</i>	grönpyrola	S
Mossor		
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT,S
<i>Anastrophyllum michauxii</i>	skogstrappmossa	NT,S
<i>Bazzania trilobata</i>	stor revmossa	S
<i>Brachythecium erythrorrhizon</i>	taigagräsmossa	MA
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	S, EU
<i>Calypogeia azurea</i>	blå säckmossa	NT
<i>Calypogeia suecica</i>	vedsäckmossa	VU
<i>Dicranum flagellare</i>	flagelkvastmossa	S
<i>Harpanthus flotovianus</i>	stor måntandsmossa	MA
<i>Herzogiella striatella</i>	trind spretmossa	S
<i>Heterocladium dimorphum</i>	spärrtrasselmossa	MA
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa	S
<i>Lophozia obtusa</i>	trubbflikmossa	MA
<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa	S
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa	S
<i>Plagiothecium undulatum</i>	vågig sidenmossa	S
<i>Scorpidim revolvens</i>	röd skorpionmossa	MA
<i>Sphagnum quinquefarium</i>	kantvitmossa	S,§
<i>Tortella tortuosa</i>	kruskalkmossa	S
<i>Ulota crispa</i>	krusig ulota	S
Lavar		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT, S
<i>Bryoria furcelata</i>	nästlav	S
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	gulnål	S
<i>Hypogymnia farinacea</i>	grynig blåslav	S
<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranslav	MA
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskäftad ärgspik	NT, S
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav	S
Svampar		
<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT,S
<i>Cordyceps opphioglossoides</i>	smal svampklubba	MA
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	dropptaggsvamp	S
<i>Hydnellum sp</i>	korttaggsvampar	S
<i>Perenniporia subacida</i>	gräddticka	VU,S
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT,S
<i>Phellinus pini</i>	tallticka	NT,S
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka	S
Fåglar		
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT

Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1. Barrskog och myr, 100 ha.

I skötselområdet ingår huvuddelen av reservatets skogsmarker och flertalet myrar. Växlande terrängförhållanden med flera bergshöjder och dalsänkor samt stor andel skogsklädda sluttningsskogar bidrar till områdets karaktär. Äldre gran- och barrblandskogar på friska blåbärsmarker eller på mossrika marker utan fältskikt dominerar, men även torrare tallskogar och fuktiga granskogar är tämligen vanliga beståndstyper. En tämligen låg påverkansgrad i sen tid har präglat barrskogarna som är något vildvuxna och uppvisar en skiftande trädthet och stor åldersspridning. Tillgången på liggande trädstammar och annan död ved är överlag god och på flera plaster ovanligt rik. Många mossöverväxta lågor visar att bildningen av död ved pågått under flera årtionden. Övriga intressanta inslag i området är gamla och lövrika bestånd i branter, fuktiga lövrika biotoper i små dalgångar, ytor med örtgranskog samt sumpskogar i områdets dalsänkor. Området hyser en mycket rik och skyddsvärd flora av barrskogsväxter och svampar, där ett flertal vedberoende arter tilldrar sig särskilt stort intresse.

I sydslutningen ner mot källmossen och i sluttningsskogen nordväst därom finns större ytor där skogen angripits av granbarkborre under senare tid, vilket resulterat i stora volymer av stående död ved. I branten väster om Örtjärnens sydspets, i Örtjärnskullens sluttning och på ytterligare några platser norrut finns yngre barrskogar, dock är dessa bestånd små till ytan och har en liten betydelse i området som helhet.

Skötselområde 2. Talldominerad skog, 7 ha.

Två höjdryggar och angränsande höglänta marker öster om Källmossen. I området växer mogen tallskog på friska marker med blåbärsris och fläckvis kruståtel. Spår i markerna visar att skogsbruk förekommit i sen tid, vilket också framgår av en något ljusöppen beståndsstruktur med tämligen glesa underskikt. Tallföryngring saknas eller är mycket svag i större delen av området. Mindre myr- och sumpstråk i den centrala terrängsvackan utgör naturvårdsintressanta inslag i området.

Skötselområde 3. Ungskog-utvecklingsmark, 3 ha.

Området ligger i nedre delen av Örtjärnskullens nordsluttning och gränsar till Källmossen i norr. Marken är bevuxen med yngre barrskog, där gran dominerar, samt spridda ungbjörkar. Sannolikt är granarna planterade efter avverkning under senare delen av 1900-talet. Ett antal äldre tallar har lämnats kvar i området och finns koncentrerade i västra delen. De yngre tallarna är på flera håll hårt utsatta och svårt skadade av betande älg.

3.5 Intressen för friluftsliv

Området är förhållandevis orört och upplevs som vilt och ostört. Här finns möjligheter till såväl fria äventyrliga strövtåg som mer stillsamma promenader längs med lederna som är en del av Bruksleden. Naturreservatet ligger avsidet i ett lanskapsavsnitt med låg exploateringsgrad vilket gör att det oftast är lugnt och stilla i området.

PLANDEL

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För karta över skötselområden, se bilaga 2.1

Skötselområde 1: Barrskog och myr, 100 ha.

Bevarandemål

Området består av barrskogar på fastmarker, samt mindre ytor med sumpskog och myr. Skogarna utvecklas fritt mot naturskogstillstånd och de få spår av mänsklig påverkan som kan skönjas blir efterhand allt mer otydliga. Trädskikt med strukturell variation, död ved av olika slag och andra företeelser som kännetecknar gamla barrskogar med intern beståndsdynamik är framträdande. Goda livsbetingelser råder för krävande skogsarter som knärot, vedtrappmossa och garnlav.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- Enstaka träd, framförallt yngre gran, som tränger särskilt värdefulla trädindivider (exempelvis gammeltallar på Örtjärnskullens topp) får ringbarkas. Mer än en handfull träd per år ska inte ringbarkas inom området.
- Granbarkborreangrepp som uppenbart hotar områdets bevarandevärden får bekämpas/begränsas förutsatt att åtgärderna inte har någon övrig/annan betydande påverkan på angripna eller omgivande skogsbestånd. För att granbarkborreangreppen ska hota områdets bevarandevärden ska de vara, eller inom kort förväntas bli, så omfattande att de riskerar att förorsaka ett mer eller mindre totalt avdöende av gran inom mer än halva det grandominerade området.

Skötselområde 2: Talldominerad skog, 7 ha.

Bevarandemål

Huvuddelen av skötselområdet intas av talldominerad skog med en tydlig strukturell variation i trädthet och åldersspridning, samt ett naturligt inslag av lövträd och gran som kan variera något över tid. Träd tillåts uppnå sin biologiska maxålder och död ved av olika slag är vanligt till rikligt förekommande.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- I syfte att bevara och utveckla naturvärdena i skogstypen och för att på sikt utveckla en mer naturlig beståndsstruktur kan området om det är praktiskt genomförbart komma att bli föremål för naturvårdsbränning i kontrollerad form. Åtgärden avser återkommande lågintensiva bränningar med begränsad eller ingen tr addeddlighet och med ett bränningsintervall om 30-50 år.

Skötselområde 3: Ungskog-utvecklingsmark, 3 ha.

Bevarandemål

Skötselområdet består av ett yngre barrskogsbestånd med inslag av lövträd och äldre tallar. Beståndet befinner sig i utveckling och kommer på längre sikt att övergå i lövrik barrskog med naturskogsartad karaktär.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- I syfte att efterlikna en mer naturlig beståndsstruktur kan restaureringsåtgärder komma att utföras i området. Åtgärderna avser att genom i första hand röjning reducera andelen planterad gran med 60-70%. Åtgärderna kan utföras i flera etapper.

Friluftsliv

Bevarandemål

Reservatet är tydligt utmärkt i terrängen. Parkeringsplats finns iordningställd och informationstavlor finns utplacerade för att underlätta allmänhetens nyttjande av området. Om det anses angeläget har friluftsanordningar av enklare slag (t.ex. sittplats, eldstad eller stigslinga) iordningställt på lämplig plats för att ytterligare underlätta friluftslivets vistelse i området. Eventuella friluftsanordningar och befintlig vandringsled (Bruksleden) är i gott skick och nyttjas av allmänheten.

Skötselåtgärder

- Reservatets gränser ska markeras i terrängen.
- Parkeringsplats anläggs och informationstavlor placeras ut, förslag till placering finns i bilaga 2.1. Det befintliga stigsystemet upprätthålls och underhålls och en anslutning mellan detta och den nya p-platsen anläggs.
- Ytterligare stigslingor kan ordnas om det finns behov och är praktisk möjligt. Även enklare friluftsanordningar kan uppföras såsom sittplatser och eldstäder.

5. Uppföljning och tillsyn

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera utförda skötselåtgärder, samt att bedöma om dessa leder till att bevarandemålen uppfylls.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs regelbundet. Uppföljning av bevarandemål ska ske genom standardiserade inventeringar.

5.3 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för att tillsyn sker inom området.

6. Kostnader och finansiering

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Enligt styckena 4 och 5.

Tabell 2. Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd	När	Skötselomr.	Prio
Gränsmarkering	Snarast	Hela området	1
Informationstavlor	Snarast	Se bilaga 2.1	1
Parkeringsplats	Snarast	Se bilaga 2.1	2
Röjning	Snarast	3	2
Bränning	Snarast	2	3
Uppföljning efter skötselåtg.	Efter åtgärd	2,3	1
Uppföljning av bevarandemål	Minst vart 12:e år	Samtliga	2
Underhåll av stigar/leder	Vid behov		2
Anläggning av p-plats & stig/led	Snarast		2
Anläggning av ytterligare stig/led	Vid behov		3

8. Referenser

- Cederberg B. & Löfroth M. (red.) 2000. *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Gärdenfors U. (red.) 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck T. 1995. *Ekologisk katalog över lavar*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck T. 1996. *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck T. & Aronsson G. (red.) 1998. *Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 2:a uppl.
- Länsstyrelsen i Västmanlands län & Skogsstyrelsen 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Västmanlands län*. Beslut 2006-04-24, dnr 511-2798-04 (Lst) och 675/06 7.71/S (Sks).
- Nitare J. (red.) 2005. *Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 3:e uppl.

Övriga Källor

- Länsstyrelsens naturvärdesinventering 2013. *Örtjärn, 6 km NO Baggå, Skinnskattebergs kommun*.
- Lantmäteriet 2017. *Historiska kartor*. E-tjänst.

Bilagor

2.1 Skötselområdeskarta

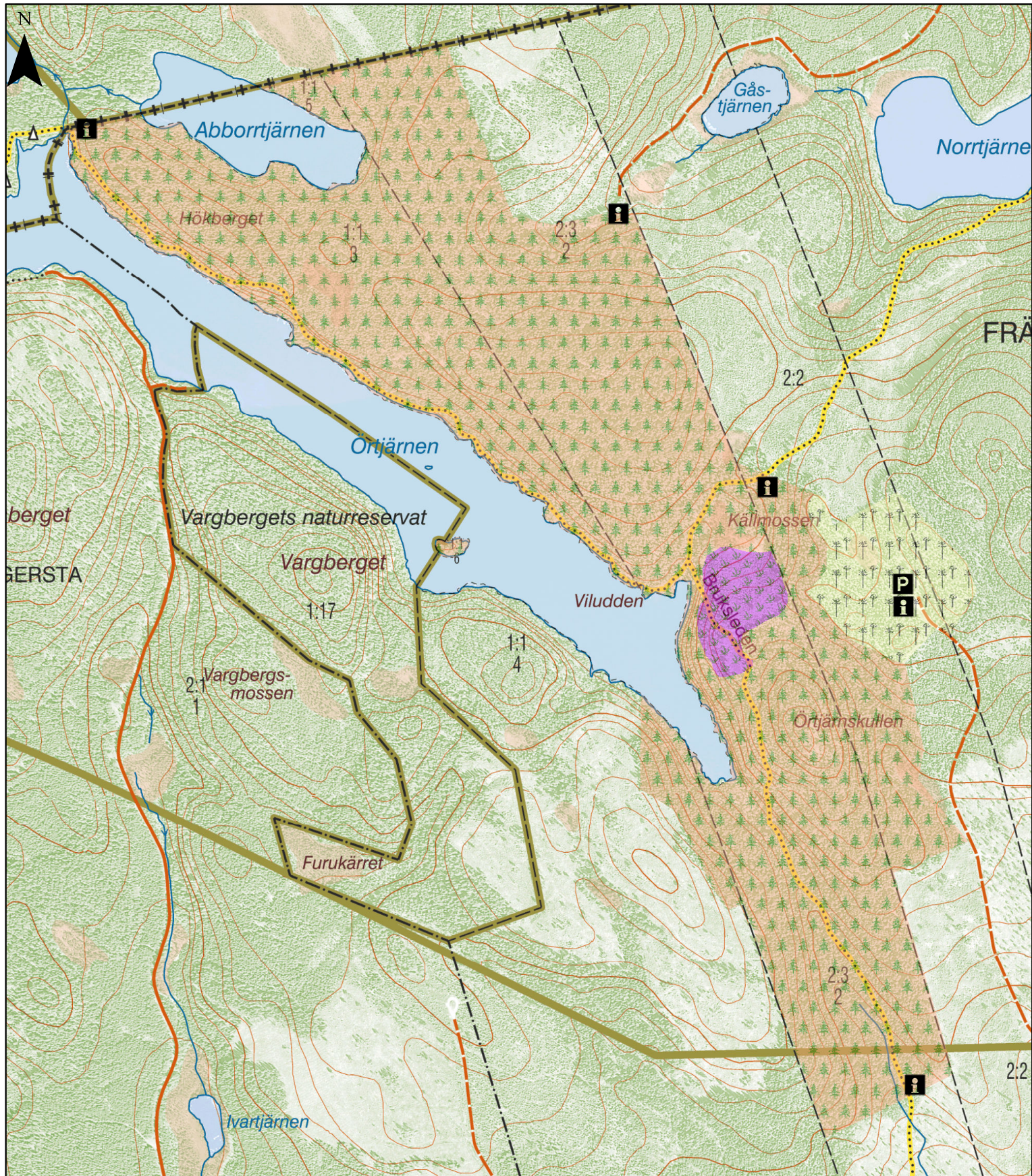

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Skötselplanekarta

Bilaga 2.1

Tillhörande Länsstyrelsens
beslut om bildande av
naturreservatet Örtjärnsskogen.
Dnr 511-2690-13, 2017-12-18.

Skötselområden

- 1. Barrskog och myr
- 2. Talldominerad skog
- 3. Ungskog-utvecklingsmark

1:10 000

0 100 200 400 Meters

Beslut om kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar införas i Fagersta-Posten, Bärghslagsbladet och Post- och inrikes tidningar.

Delgivning anses ha skett den dag då kungörelsen införts i ovan nämnda tidningar, enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd.

Beslutet finns tillgängligt på Länsstyrelsen i Västmanlands län, Receptionen, Västra Ringvägen 1, Västerås, tel. nr. 021-19 50 00, samt på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Hur man överklagar hos regeringen

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen .
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelse skall Ni • tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (dnr). • redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
VAR LÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen. Länsstyrelsen kan nämligen då, samtidigt med Ert överklagande, sända sina handlingar till regeringen, som kommer att behöva ha tillgång till dem.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse senast den 10 januari 2018 annars kan Ert överklagande inte tas upp.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.